

Miljödepartementet

Dnr: M2022/01829

Remissvar avseende PM 2022:10 – Näringslivets klimatomställning

Installatörsföretagen tackar för möjligheten att inkomma med remissvar avseende PM 2022:10 - Näringslivets klimatomställning. Installatörsföretagen har tagit del av rubricerad remiss och vill framföra nedanstående synpunkter.

Installatörsföretagen anser att den kommande klimatpolitiska handlingsplanen är viktig för att klara uppsatta energi- och klimatmål. Det är positivt att förarbetet har inkluderat dialog med bransch, akademi och myndigheter. Installatörsföretagen har i dialog med Boverket bidragit till regeringsuppdrag N2021/01037.

Sammanfattning

Installatörsföretagens fokus i remissvaret ligger på förslag till åtgärder som vi anser att den klimatpolitiska handlingsplanen saknar.

Förslag avseende elektrifiering

- Ställ krav på mätning av betydande energianvändning
- Ställ krav på standardiserad infrastruktur för kommunikation för att möta behovet hos flexibla användare och varierande energiproduktion.
- Inför en indikator för byggnaders energismarthet för att kunna optimera effektbehovet och hantera en mer variabel energiproduktion
- Ställa krav på en viss nivå av energismarthet och digitaliseringsnivå som håller över tid
- Förtydliga lagstiftning för energigemenskaper och inför snarast lagstiftning som möjliggör oberoende aggregatorer

- Sätt ett tydligt nationellt mål för utbyggnaden av laddinfrastrukturen, där det finns ett starkt fokus på hur boende i flerbostadshus ska få tillgång till laddstationer.
- Regelverket för kunna installera laddstationer i en samfällighetsförening är krångligt och det bör ses över hur det kan underlättas.
- Ställ krav på lastbalansering och funktionalitet för flexitjänster på laddstationer så att de framtidssäkras och kan hjälpa till att minska belastningen på elnätet.

Förslag avseende konstruktioner och bostäder

- Ställ krav på genomförande av lönsamma energieffektiviseringsåtgärder.
- Kombinera ställda krav på genomförande med målgruppsanpassade incitament.
- Ställ krav på att byggnadsägare ska redovisa hur de ska minska energibehovet i sitt fastighetsbestånd.
- Klimatdata ska vara produktspecifik.
- Inför även gränsvärden för användningsskedet och slutskedet.
- Klimatdeklarationerna måste omfatta en byggnads hela livscykel.

Förslag avseende industri

- Ställ krav på genomförande av lönsamma energieffektiviseringsåtgärder.
- Inför en ny omgång av "Energisteget" även för små och medelstora industriföretag och utöka till kommersiella fastighetsägare.

Förslag avseende industri och offentlig upphandling

- Använd offentliga upphandlingar som ställer hållbarhetskrav för att stimulera efterfrågan på resurseffektiva produkter och tjänster.
- En bedömning av funktion och prestanda måste alltid återfölja återbrukskriterier för att undvika suboptimering.
- Byggproduktförordningen behöver inkludera återbruk
- Avfallslagstiftningen måste stimulera resurseffektivitet och cirkulära flöden genom att utveckla kriterier för när avfall upphör att vara avfall

Ställningstagande/n

Installatörsföretagen är en av aktörerna som har skrivit under "Färdplan för fossilfri konkurrenskraft – Bygg- och anläggningssektorn". Det är angeläget att den klimatpolitiska handlingsplanen bidrar till att undanröja hinder för färdplanens genomförande. Det hade varit önskvärt med fler förslag för faktiskt agerande. Många av förslagen består av ytterligare utredningar. Installatörsföretagen vill därför ge

kompletterande förslag på åtgärder som vi anser att den klimatpolitiska handlingsplanen saknar.

Förslag avseende elektrifiering

Installatörsföretagen anser att nedanstående åtgärder måste komplettera förslagen i klimathandlingsplanen:

- Ställ krav på mätning av betydande energianvändning
- Ställ krav på standardiserad infrastruktur för kommunikation för att möta behovet hos flexibla användare och varierande energiproduktion.
- Inför en indikator för byggnaders energismarthet för att kunna optimera effektbehovet och hantera en mer variabel energiproduktion
- Ställa krav på en viss nivå av energismarthet och digitaliseringsnivå som håller över tid
- Förtydliga lagstiftning för energigemenskaper och inför snarast lagstiftning som möjliggör oberoende aggregatorer
- Sätt ett tydligt nationellt mål för utbyggnaden av laddinfrastrukturen, där det finns ett starkt fokus på hur boende i flerbostadshus ska få tillgång till laddstationer.
- Regelverket för kunna installera laddstationer i en samfällighetsförening är krångligt och det bör ses över hur det kan underlättas.
- Ställ krav på lastbalansering och funktionalitet för flexitjänster på laddstationer så att de framtidssäkras och kan hjälpa till att minska belastningen på elnätet.

Det svenska byggnadsbeståndet måste höja sin smarta beredskap. När energianvändning och produktion inte sker samtidigt behöver våra byggnader bli mer flexibla. Vi behöver en infrastruktur som gör att vi kan kontrollera och drifva våra byggnader. På så sätt kan vi kapa effekttoppar och minska behovet av fossil och icke förnybar energi.

För att kunna ta rätt investeringsbeslut behöver man veta hur smarta våra byggnader är och se till att rätt installationer höjer nivån på smartheten i byggnaderna. Mätning är väsentligt för att veta vad byggnader använder energi till, exempelvis uppvärmning, varmvatten och ventilation.

Undantagen från kravet om nätkoncession, så kallade icke koncessionspliktiga nät (IKN), är inte fullständigt beskrivna och skapar en hel del frågetecken för involverade parter. Det kan uppstå en konkurrenssituation mellan lokala, regionala och nationella flexibilitetsbehov. Fördelning av kostnader mellan parterna är också oklart. Därför måste lagstiftning för energigemenskaper och aggregatorer komma på plats.

Elektrifieringen av transportsektorn är ett av de områden som kommer att ha störst betydelse för klimatomställningen och som därmed också får en stor påverkan på energiomställningen och en elektrifieringsstrategi. Elektrifieringen av den personbilssektorn har tagit fart ordentligt och i nybilsförsäljningen är andelen laddbara bilar idag över 30%. Prognosen framåt är ökande och det introduceras löpande nya laddbara modeller från tillverkarna. Det råder dock viss osäkerhet i prognostiseringen p.g.a. de förändrade styrmedlen som införs 2021. Även inom tyngre trafik introducerar tillverkarna också många nya laddbara modeller och framför allt lätta lastbilar väntas öka starkt. Det som nu släpar efter är laddinfrastrukturen som det inte finns samlad strategi kring. Regeringens fortsatta stöd för investering i laddstationer är välkommet men räcker inte för att laddinfrastrukturen ska byggas ut i erforderlig takt. Ökad elektrifiering av transportsektorn riskerar också att ge lokala kapacitetsutmaningar på elnätet som måste adresseras.

Förslag avseende konstruktioner och bostäder

Installatörsföretagen anser att nedanstående åtgärder avseende energieffektivisering och klimatdata måste komplettera förslagen i klimathandlingsplanen:

Energieffektivisering

- Ställ krav på genomförande av lönsamma energieffektiviseringsåtgärder.
- Kombinera ställda krav på genomförande med målgruppsanpassade incitament:
 - Inför en ny omgång av "Energisteget" industriföretag och utöka till kommersiella fastighetsägare, se även förslag avseende industrin
 - Inför ett stöd för djuprenovering av byggnader, genom sänkning av fastighetsavgiften i proportion till energiprestanda under en femårsperiod.
 - Låt skattereduktionen av grön teknik även omfatta åtgärder för energieffektivisering och utrustning för styrning av efterfrågefleksibilitet för att kunna delta på flexmarknader.
- Ställ krav på att byggnadsägare ska redovisa hur de ska minska energibehovet i sitt fastighetsbestånd.

Nyckeln till faktisk minskning av energibehovet är just att genomföra energieffektiviserande åtgärder. Företagets ledning ska ta beslut om genomförande av föreslagna åtgärder i energideklaration eller energikartläggning. Beräkning av åtgärders lönsamhet ska ske enligt de riktlinjer som bilaga VI i energieffektiviseringsdirektivet anger, inklusive de ändringar som den tekniska experten föreslår. Det vill säga att beräkning av lönsamhet är baserad på livscykelkostnadsanalys såsom nettonuvärdesmetoden enligt EN 17463.

Genomförande av energieffektiviserande åtgärder skapar flera nyttor som bidrar till att samhällets kostnader minskar. Statligt finansierade incitament bör sättas in där företagsekonomiska lönsamhetskalkyler inte kan motivera åtgärdens genomförande, men där samhället vinner på att åtgärden blir genomförd. Inomhusklimatet blir bättre och bidrar därmed till bättre folkhälsa. Intrimmade och uppkopplade installationer och åtgärder på klimatskalet bidrar till att minska effektbehovet. Det i sin tur kan reducera eller senarelägga investeringsbehovet i energisystemets infrastruktur.

I revideringen av direktivet om byggnaders energiprestanda föreslår kommissionen att byggnader ska uppnå minimikrav på energiprestanda till ett visst årtal. Lämpligen kan ett byggnadsrenoveringspass utgöra redovisningen från byggnadsägaren. Byggnadsrenoveringspasset finns även det introducerat i förslaget till revidering av direktivet om byggnaders energiprestanda.

Klimatdata

- Klimatdata ska vara produktspecifik.
- Inför även gränsvärden för användningsskedet och slutskedet.
- Klimatdeklarationerna måste omfatta en byggnads hela livscykel.

Installatörer och konstruktörer behöver kunskap om specifik klimatpåverkan för att kunna göra de rätta valen för framtiden. Klimatomställningen är akut och det är naivt att förlita sig på att enbart beställarkrav ska räcka för att mängden produktspecifika data ska öka. Risken är stor att man skapar en marknad för datainsamlingssystem istället för faktiska leveranser av produktspecifika data.

Användningsskedet står för en lika stor klimatpåverkan som produkt- och byggproduktionsskedet tillsammans. Valet av energieffektiva installationer och klimatskal är därför viktigt. Risken för suboptimering minskar om klimatdeklarationen omfattar en bedömning av samtliga skeden i byggnadens livscykel.

Boverket utgår från standarden SS-EN 15978. Myndigheten anger exempelvis i sin rapport 2020:13 "Utveckling av regler om klimatdeklaration av byggnader – förslag på färdplan och gränsvärden" att det finns svårigheter att avgöra var gränsen går mellan reparation, ombyggnation och utbyte. Därför har Boverket valt ut vissa delar av standarden. Installatörsföretagen tycker inte att svårigheter att tillämpa standarden är skäl nog för att exkludera delar. Dessa synpunkter bör man i stället framföra till lämplig standardiseringskommitté.

Förslag avseende industri

Installatörsföretagen anser att nedanstående åtgärder avseende industrins energieffektivisering måste komplettera förslagen i klimathandlingsplanen:

Energieffektivisering

- Ställ krav på genomförande av lönsamma energieffektiviseringsåtgärder.
- Inför en ny omgång av "Energisteget" för industriföretag och utöka till kommersiella fastighetsägare.

Det finns ytterligare energieffektiviseringspotential inom industrin som industrin inte realiserar på grund av bristande incitament. Genom att byta ut gamla industriella elmotorer skulle man effektivisera bort 3 procent av Sveriges årliga elanvändning. Effektivisering av värme har också en stor potential. 20–50 procent av energianvändningen i en industri går förlorad genom att man kylv bort överskottsvärme. Värme som man skulle kunna återanvända i den industriella processen. Fler inom industri och näringsliv behöver ta sitt ansvar och implementera slutsatser från energikartläggningar. För att skapa incitament för genomförande behöver industrin ett åtgärdsprogram för energieffektivisering.

Förslag avseende industri och offentlig upphandling

Installatörsföretagen anser att nedanstående åtgärder avseende cirkulär ekonomi måste komplettera förslagen i klimathandlingsplanen:

Cirkulär ekonomi

- Använd offentliga upphandlingar som ställer hållbarhetskrav för att stimulera efterfrågan på resurseffektiva produkter och tjänster
- En bedömning av funktion och prestanda måste alltid återfölja återbrukskriterier för att undvika suboptimering
- Byggproduktförordningen behöver inkludera återbruk
- Avfallslagstiftningen måste stimulera resurseffektivitet och cirkulära flöden genom att utveckla kriterier för när avfall upphör att vara avfall

Det är beställarnas kravställning som driver utvecklingen framåt. Upphandling är motorn för att innovativa tekniska lösningar ska uppstå och innovativa affärsmodeller. Innovativa tekniska lösningar minskar behovet av resurser och klimatbelastning. Innovativa affärsmodeller ökar lönsamheten. Innovationer ökar ytterligare det svenska näringslivets konkurrenskraft. Installationsbranschen behöver se en ökad efterfrågan på fossilfria produkter och tjänster för att kunna investera i omställningen.

Byggproduktförordningen behöver inkludera återbruk. Bland annat för att möjliggöra CE-märkning av återbrukat material. Dagens avfallslagstiftning är i första hand anpassad till linjära material- och produktflöden. Man behöver ändra och anpassa lagstiftningen för att möjliggöra effektiva och konkurrenskraftiga cirkulära lösningar och stödja den cirkulära ekonomins utveckling.

Om Installatörsföretagen

Installatörsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation inom Svenskt Näringsliv med 3 600 medlemmar. 55 000 medarbetare installerar, optimerar och kontrollerar värme, ventilation, vatten, el- och teleteknik hos fastighetsägare och industri.

Undertecknande

Med vänliga hälsningar

Ola Månsson
VD

ola.mansson@in.se

Helen Magnusson
Energi- och hållbarhetsexpert

helen.magnusson@in.se